

Her Şey Küle Döndüğünde • Victoria Williamson

ON8 • Türkçesi: Tülin Sadıkoğlu • Roman • 312 sayfa • Önerilen sınıflar: Lise ekosistem • genetik • teknoloji • bilim • GDO (genetiği değiştirilmiş organizma) • doğa • yönetim • iklim değişikliği • hayatta kalmak • mutasyon • vicdan • tehlike • gizem • özgürlük • fedakârlık • distopya • Afrika

Afrika’da büyük çevresel yıkımın ardından, tamamen ölmüş, zehirli topraklarda inşa edilmiş Beşinci Cennet’te Adina, suçluluk, nefret ve hayatta kalma üçgeninde, sevdiklerini kurtarmak için amansız bir mücadeleye girer... İskoç yazar Victoria Williamson, bu ilk distopyasında iklim krizinin gölgesindeki karanlık bir geleceği modelliyor. Gözü dönmüş teknoloji şirketlerinin gezegenimizi nasıl şekillendireceğinin, hayatlarımızın nasıl değişebileceğinin ihtimallerini düşündürüyor.

“Cennet Bahçesi” denilen dev kubbede korunaklı bir yaşam süren genç Adina, kazayla neden olduğu bir patlama sonucunda halkının ölümüne yol açar. Dış dünyada çok tehlikeli ve zehirli atmosferin içinde kurtuluş aramaya başlar. Artık yanında, Dejen, Otiunno, kardeşleri Tash, Chiku ve kehanetleriyle Baba Weseka vardır. Hem toksik dünyanın tehditleriyle hem de içlerindeki suçlulukla mücadele etmeleri gerekecektir...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- “O gün, on dört bin yedi yüz elli altı kişiyi öldürdüğüm gündü” cümlesiyle başlayan bir roman okura akışa ilişkin neler düşündürüyor?
- 2- Beşinci Cennet’teki yaşama kültürü günümüz insanına ne ifade ediyor? Bu yaşam biçiminde özgürlük, bireysellik, zevk, sevgi kavramları nasıl yer alıyor?
- 3- Romanın ana karakteri Adina nasıl bir kız? Bir antikahraman olduğu söylenebilir mi? Roman boyunca okur ne gibi zayıflıklarına ve güçlü yönlerine şahit oluyor?
- 4- Chiku’ya zorbalık yaptığı halde Adina neden Baba Weseka konusunda hassas? Baba Weseka romanda neyi temsil ediyor?
- 5- Sıkı kontrol edildiği halde en alt katta Otiunno başkanlığında çocukların bile dövüştürüldüğü bir dövüş kulübü kurulmuş olması, düzenin insani, ahlaki ve etik boyutlarıyla nasıl açıklanır?
- 6- Kubbeyle koruma altına alınmış katlı bir yerleşim inşa etmeyi başaracak teknolojiye sahip bir sistemde öteki Cennetler’le iletişim kurulamaması nasıl açıklanıyor? İnsanların bir kubbe altında dünyadan soyutlanması tehlikelerden koruma olarak değerlendirilebilir mi? Sizce herkesin ipe çektığı hasat sonu kutlamalarının gerçek işlevi ne?
- 7- Yazar, biyozehir ve kontaminasyon fikrini nasıl bir bilimsel zemine oturtuyor? Yöneticilerin ve şirketin, “bulaşı” söylemini sosyal bir izolasyon mekanizmasına dönüştürdükleri söylenebilir mi? Örneklerle açıklayın.
- 8- Baba Weseka’nın Yango’yla kurduğu bağın sistem içindeki yeri ne? Yango neyin simgesi olarak görülebilir? Baba Weseka’nın Yango’ya sevgisi insan-hayvan birlikteliği için toplumsal ölçekte neler düşündürüyor?
- 9- Baba Weseka’nın “Lütfen elmayı koparma, Adina... Her şey böyle başlıyor,” demesine rağmen Adina’nın elmayı koparıp ısırması neyin metaforu olabilir? Hangi kaynaklarda elma yine kötücül unsur olarak kullanılmıştır?
- 10- Adina ve Dejen’in izlediği videodaki Amonston Şirketi’nin CEO’su Doktor Gilbert Bates’in tarımsal ve ekonomik vaatleri sadece bir roman kurgusu mu? Günümüzde herhangi bir karşıtlığı ya da benzerliği bulunabilir mi?

- 11- Doktor Gilbert (Gill) Bates'in adı, günümüzde hangi teknoloji sahibine bir gönderme niteliğinde olabilir? Amonston Şirketi ile yazar, bilim ve teknoloji gelişiminin hangi tehlikelerine dikkat çekiyor?
- 12- Afrika'daki süperçiftliklerde tehlikeli sonuçlar alındığı halde Amonston Şirketi neden durmuyor? Olumsuz hatta zararlı sonuçları değiştirecek teknolojiye sahip olmalarına rağmen canlıların yok olmasına ya da dönüşmesine göz yummak şirkete küresel ölçekte ne yarar sağlıyor? Anormal verilerin gizli kalmasını sağlamak anormallikleri ortadan kaldırıyor mu?
- 13- Dejen ve Otienzo karakterlerinin özellikleri ve farklılıkları neler? Beşinci Cennet'te çocukları dövüştüren Otienzo ile yolculuktaki genç arasında kişilik farklılıkları var mı?
- 14- Adina'nın Dejen ve Otienzo ile kurduğu ilişki üçgeninde taraflar birbirleri için ne ifade ediyor? Adina neden dostu Dejen'i "tehlikeli" bulurken, Otienzo'yu "rahatlatıcı" diye niteliyor?
- 15- Okur, romanda DNA'sı değiştirilmiş ürünler hakkında neler öğreniyor? Daha estetik, daha dayanıklı, daha büyük, mükemmel görünen, firesiz ürünler yetiştirmek mümkün değil mi?
- 16- Sizce Adina'nın Beşinci Cennet'le ilgili kendi gerçeğini en yakın arkadaşı Dejen'e itiraf etmemesinin nedeni yolculuğun bütün tehlikelerinden, stresinden, korkularından daha mı önemli? Siz Adina'nın yerinde olsanız itiraf eder miydiniz?
- 17- Sizce yazar romana ve deneylere mekân olarak neden Afrika'yı seçmiş?

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Sosyal sorumluluk projesi:** Öğrenciler gruplar halinde çalışarak GDO ve mutasyonun geleceğini, yaşama etkisini, yarattığı/yaratacağı değişimi, boyutlarını ve insanların konuya yaklaşımını irdelesin. Her grup, bu konularda insanlar, hayvanlar, bitkiler üzerinde günümüzde yapılanları araştırсын. Bu denemelerin günlük yaşamdaki görünür riskli sonuçlarına karşı alınabilecek önlemlerle ilgili projeler üretilsin. En pratik 3 proje, uygulanması tavsiyesiyle ailelerle, mümkünse yerel yönetimlerle ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla paylaşılın. Dünya çapında konuyla ilgili atılan adımları ve gerçekleştirilenleri takip etmek ve duyurmak için 5 kişilik bir komisyon kurulsun. Komisyon her ay edindiği olumlu-olumsuz bilgileri sınıfa ve ailelere raporlasın.
- **Tasarım:** Öğrenciler 4 kişilik gruplara ayrılın. Her grup romandaki Cennet Bahçeleri'nden örnek alarak bir kent ya da yaşam alanı tasarlasın. Kent tasarımına gerekçe olarak deprem, denizlerin kabarması, radyasyon yağmurları, göktaşı fırtınaları, kalıcı kuraklık, uzaylı istilası gibi gezegendeki yaşam koşullarının kalıcı biçimde değişmesi temel alınmalı. Bu kalıcı yaşam engellerine karşın nasıl çareler üretilebilir, kentler yeniden nasıl inşa edilebilir, canlı yaşamının devamlılığı için ne gibi teknikler geliştirilebilir? Gruplar tasarladıkları kentleri konumlanma, sürdürülebilirlik, düzen, yaşamsal gereksinimler yönlerinden ayrıntılı düşünmeli ve tasarımları tüm yanıtları içermeli. Tasarımlar resim, maket, fotoğraf, çizim biçiminde hazırlanarak, "Fütürist Kentler" başlığıyla sergilensin.
- **Tartışma:** Sınıfça, GDO'ların tarımı iyileştirerek açlığa çözüm bulma olasılığını tartışın. GDO yararlı biçimde kullanılabilir mi, yoksa tümünden yasaklanmalı mı? Gezegenin doğal kaynaklarının azalması/yozlaşması ve giderek tükenmesi riski bir distopya mı? Böyle bir olasılık varsa GDO bir çözüm olabilir mi, nasıl olabilir? Somut örnekler vererek tartışın. Ortaya çıkan sonuçları bir rapor halinde düzenleyerek yayınlaştırsın.
- **Kısa film:** Öğrenciler 4-5 kişilik gruplara ayrılın. Her grup doğa, ekosistem ve sürdürülebilirlik kavramlarını işleyen birer senaryo yazsın. Bu senaryolardan kısa filmler çöksin. Grup üyeleri birlikte çalışabileceği gibi senarist, oyuncu, çekim sorumlusu, yönetmen gibi kendi aralarında görev paylaşımı da yapabilirler. Kısa filmler, okul içinde ve dışında düzenlenecek etkinliklerde gösterilerek izleyenlerin konu ve filmlerle ilgili görüşleri alınsın.
- **Afiş:** Herkes, iklim değişikliği konusunda önlem alınmadığı takdirde 75 yıl sonra gezegende oluşabilecek manzaraları hayal ederek, bir afiş tasarlasın. Yazı, grafik, çizim ve objelerin de

kullanılabileceği bu tasarımlar, “Gezegelimiz Ölüyor mu?” başlığıyla okul içinde ve mümkünse dışında sergilensin.

- **Anket:** Herkes çevresinden en az 5 kişiyle, dünyadaki gıda sorunu, dünyayı bekleyen tehlikeler ve bireyler konusunda 6 soruluk bir anket yapın: Küresel boyutta bir gıda sorunu olduğunu düşünüyor musunuz? Gıda sorununun göstergeleri sizce neler? Küresel gıda sorununu tırmandıran etkenler neler ya da kimler? Bu sorun daha da derinleşmeden neler yapılmalı? Siz bu konuda neler yapıyorsunuz? Türkiye bu konuda gerekli adımları atıyor mu?.. Soruların yanıtlarını sentezleyerek rapor halinde düzenleyin. Sınıfça ulaşılan sonuçları okul içinde ve dışında yaygınlaştırın ve farkındalık oluşturulmasına katkıda bulunun.
- **Araştırma:** Önce somut örnekler ve yaşananlar üzerinden bilim ve teknolojinin neye hizmet ettiğini, etik ve etik dışı kullanım alanlarını sınıfça irdeleyin. Sonrasında dünyadaki başlıca teknoloji şirketlerini, ilgi alanlarını, gerçekleştirdikleri ya da üzerinde çalıştıkları projeleri araştırın. Teknoloji şirketlerinin geçmişini inceleyin ve bu şirketlerin tekelleşme potansiyelini saptayın. Teknoloji şirketlerinin tekelleşmesinin insanlara, canlılara ve ülkelere nasıl tehditler oluşturduğunu araştırın. Araştırmaların sonuçlarını rapor halinde düzenleyerek yaygınlaştırın.
- **Sunum:** Gruplar halinde çalışarak, distopik film ve romanların listesini çıkarın. Gruplar bu listeden birkaç örneği paylaşarak incelesin ve distopik unsurlarını saptayarak açıklayıcı bir sunum halinde düzenlesin. Gruplar sunumları paylaştıktan sonra sınıfça distopyanın sinema ve edebiyattaki ortak yönlerini çıkarın. Distopya algısının hangi unsurları ve gelecek öngörülerini içerdiğine ilişkin kapsamlı bir sunum hazırlayın.
- **Fotoğraf:** Öğrenciler 4 gruba ayrılınsın. Her grup özgürlük, vicdan, hayatta kalmak ve fedakârlık temalarından birini seçerek, bu temanın roman boyunca nasıl işlendiğini incelesin. Bulgularını fotoğraf ya da kısa video çekimleriyle ifade ederek renkli ve yaratıcı yollarla diğerleriyle paylaşsın.